

Yrjö Mäkelin –seura 10 vuotta

Hyvä juhlaväki

Kansan Tahdon historiatoimikunnan ensimmäisessä kokouksessa 7.2.2003 lehden päätoimittaja Eero Matero ”heitti” ajatuksen perustaa yhdistys järjestämään rahankeräystä Kansan Tahdon historiakirjan toteuttamiseksi.

Historiatoimikunnan nimeämä työjaos kutsuikin 12.5.2003 Kansan Tahdon legendaarisen päätoimittajan Yrjö Mäkelinin nimeä kantavan yhdistyksen perustavan kokouksen koolle Järjestötalolle. Tänne saapui 15 hengen asiaan vihkiytynyt joukkue, joka perusti päättäväisesti Yrjö Mäkelin –seuran, hyväksyi sen säännöt, toimintasuunnitelman ja talousarvion sekä valitsi toimihenkilöt, joiden tehtäväksi tuli käynnistää pikaisesti varojen kerääminen historiateoksen toteuttamiseksi. Säännöissään Yrjö Mäkelin–seura korosti tarkoitustaan tukea pohjoissuomalaisen vasemmistolaisen viestinnän ja työväenkulttuurin tutkimista ja tallentamista.

Yrjö Mäkelin –seuran ensimmäisen puheenjohtajan Pekka Isakssonin lisäksi hallitukseen valittiin Vappu Säilynoja, Antero Tervonen ,varajäseneksi Aki Räisänen ja varapuheenjohtajaksi uusi hallitus valitsi Ahti Salan, sihteeriksi Tapani Sillanpään ja taloudenhoitajaksi Sirpa Kovalaisen. Varsinaiseksi tilintarkastajaksi valittiin Kostia Järviaho ja varalle Elsi Suomela.

Vajaassa viikossa seura saatiin yhdistysrekisteriin ja lääninhallitukselta saatiin lupa kerätä rahaa Kansan Tahdon 100-vuotishistorian kirjoittamisen ja toteuttamisen kuluihin.

Pikaisesti päätettiin kunnostaa Mäkelinin hautamuistomerkki.

Mäkelinin tyttärentyttärentyttäreille Pauliina Murto-Lehtiselle päätettiin ilmoittaa seuran perustamisesta.

Hallituksemme teki aloitteen Oulun ev.lut. seurakuntayhtymän kirkkoneuvostolle, että Mäkelin - hautamuistomerkistä tulisi pysyvä, yleinen ainaishauta. Se toteutuikin ja seura lupautui muistomerkkin

kunnossapitäjäksi. Vähän myöhemmin hallitus otti vastuulleen myös Kansan Tahdon (silloin Pohjan Voima -nimellä) toimittajan Arvi Sänkiahon (1897-1929) hautapaikan hoitamisen.

Historiateos

Historiateoksen varainkeräys käynnistyi hyvin, joten seuran 4.3.2004 pidetty vuosikokous saattoi vahvistaa hallituksen päätöksen ottaa työnantajavastuu historiateoksen toteuttamiseksi valtiotieteen tohtori Tauno Saarelan kanssa. Sopimus allekirjoitettiin 16. syyskuuta 2004. Teoksen vedosten oli määrä olla hallituksen jäsenten luettavana 30.10.2005 mennessä. Sopimus perustui Saarelan tutkimussuunnitelmaan, jonka toteuttamiselle saatiin Oulun yliopiston Suomen ja Skandinavian historian professori Jouko Vahtolan puoltolause rahahakemuksia varten. Lisäksi Saarelalla oli erillinen sisältösuunnitelma.

Kirjan kannen ideoi graafinen työntekijä Mari Miikkulainen Kansan Tahdon omistamasta taiteilija Juhani Hakalahden maalauksesta. Sen toteutti kirjatyöntekijä Jari Holappa, joka yhdessä Saarelan kanssa vastasi kirjan taitosta. Painatus tilattiin Gummerus Oy:ltä.

Rahankeräys

Varainkeräys onnistui mallikkaasti: yhteisöt, järjestöt, ammattiosastot ja yksityishenkilöt kartuttivat "rahastoa" ripeästi: Yrjö Sirolan säätiöltä ja Työväenjärjestöjen Tukisäätiöltä kummaltakin 10 000 euroa, Riihi säätiöltä 10 000 euroa, josta pääosa 8 000 euroa seuralle ja loput Kansan Tahdon 100-vuotisjuhlanumeron ilmoitukseen, Oulun kaupungilta 5 000 euroa, Rakennusliitolta 3 000 euroa, Yleiseltä lehtimiesliitolta 2 500 euroa ja Walo ry:ltä 3 000 euroa.

Ammattiosastoista ensimmäisenä keräyskampanjan käynnisti Rautaruukin Työntekijäin ammattiosasto 200 tuhannella eurolla ja mukaan tuli heti Rakennusliiton 59 osasto 1 100 eurolla.

Pitkä lista eri lahjoittajista kertoo kampanjan saaneen suurenmoisen vastaanoton, mistä suurkiitokset kaikille rahoittajille.

Henkilöhaastekampanja, johon osallistui lähes kolmesataa yksityistä kansalaista, tuotti noin 7 000 euroa. Merkittävä tukija oli seuran käyttämän Nordea-pankki, joka antoi seuralle vapautuksen vuosien 2003-2006 pankkimaksuista.

Varakkailta Suomen Kulttuurirahaston Pohjois-Pohjanmaan rahastolta ja Kansan Sivistysrahastolta tukea ei saatu. Niille lähetimme siitä huolimatta muistoksi Saarelan teoksen.

Yrjö Mäkelin -seuran hallituksen ilmoittamat tuotot tilinpäätöksissä lääninhallitukselle osoittivat 2003: 21 270 euroa, 2004: 11 093,55 euroa, 2005: 23 242,85 euroa ja henkilöhaasteet: 17 505.95 euroa. Tuotot yhteensä 73 212,35 euroa ja kokonaiskulut 75 196.19 euroa. Kirjan varsinainen myyntituotto karttui kampanjan aikana noin 10 000 euroksi.

Kirjan myynti käynnistyi Kansan Tahdon konttoreissa, vasemmistopiirien toimistoissa, Kansan Arkistossa, parissa oululaisessa kirjakaupassa, pohjoissuomalaisilla työväentaloilla, Oulun kirjamesseilla, Kemin Pärskepäivillä. Tilaustarjouksia tehtiin järjestöille, ammattiosastoille ja kirjastoille. Kirjaa ehdotettiin lahjaideaksi seuroille ja yhdistyksille jäsenten muistamiseksi ja erilaisten tapahtumien arpajaispalkinnoiksi.

Toiminnan tunnettuuden parantamiseksi tehtiin seurasta esite ja Anu Kallio (Kovalainen) teki opinnäytetyönään seuralle oman nettisivuston. Hän on sittemmin vapaaehtoistyönään vastannut niiden päivityksestä sihteerin kanssa. Anu uudisti sivut vuoden 2005 aikana.

Kirjan julkistaminen

Kansan Tahto – Pohjolan työtätekevien lehti julkistettiin Kansan Tahdon juhlatilaisuudessa 30.1.2006. Kansanedustaja Martti Korhosen avaamassa tilaisuudessa Saarela esitteli uunituoretta teostaan toimittajille ja muille kutsun saaneille, joita tilaisuuteen saapui parikymmentä.

Saarelan 450-sivuisen teoksen, jota tehdessään hän kertoi tutustuneensa 12 500 Kansan Tahdon numeroon, sai näyttävää julkisuutta heti Kalevassa, Pohjolan Sanomissa ja Kansan Tahdossa. Oulu-radion suorassa lähetyksessä Hannu Tarvas ja valtakunnallisen Radio Suomen nauhoitetussa lähetyksessä Leena Rimpiläinen haastattelivat Saarelaa.

Teosta arvioivat Kansan Tahdossa Pekka Isaksson, Kalevassa Martti Ursin, Suomen Lehdissä Erkki Teikari, Koti-Kajaanissa Eero Marttinen, Työväentutkimus-lehdessä Jaakko Tiainen, Tiedonantajassa Kalle Kuittinen, Pohjolan Sanomissa Eero Sauri, Kansan Uutisten Viikkolehdestä Jukka Parkkari, Suomenmaassa Katariina Lankinen, Keskipohjanmaassa Osmo Vasala, Historiallisessa aikakausikirjassa Ulla Aatsinki ja Historisk Tidskriftissä Lars-Folke Landgren sekä ranskankielisessä julkaisussa Maurice Carrez.

Seminaareja ja tapahtumia

Yrjö Mäkelinin kuolinpäivän huomioimiseksi (80v.) 18.9.2003 kokoonnuttiin muistomerille kukkien kera kunnioittamaan työväen sananvapaustaistelijan elämäntyötä ja muistoa. Siellä puhui Pekka Isaksson. Tilaisuuden jälkeen Oulu-opistossa luennoivat Tauno Saarela ja Aimo Roininen aiheesta *Mäkelin poliitikkona ja kulttuurivaikuttajana*.

Kemissä Kansan Tahdon historiatoimikunnan tilaisuudessa 6.12.2003 Tauno Saarela esitteli KT:n historiakirjoituksen alustavaa tutkimussuunnitelmaansa, jota historiatoimikunnan jäsen Kauko Kempainen piti hyvänä. Hän toivoi historiasta "tarinaa ja lihaa luiden ympärille".

Yhdessä Työväen Keskusmuseo Werstaan kanssa Tampereella pidettiin museon tiloissa Mäkelinin syntymän 130-vuotispäivän (1.6.2005) ja kuuluisan Punaisen julistuksen lähestymisen 100-vuotishistorian kunnioittamiseksi historiaseminaari ja museon näyttely. Jouko Heikkilä luennoi aiheesta *Yrjö Mäkelin - punainen*

julistaja ja Maria Lähteenmäki Miehet liikkeessä ja Tauno Saarela Lehtimies ja myytti.

Kansan Tahto uutisoi näyttävästi 7.2.2006 lehden 100-vuotisjuhlasta, joka pidettiin kaupunginteatterissa lauantaina ääriään myöten täyttyneellä suurella näyttämöllä. Juhlatunnelma herkistyi äärimilleen, kun Raahen Laulutoverit aloittivat *Toverille* - laulun. Yleisö nousi seisomaan. Lavalla laulua kuuntelivat juuri *Mäkelin* - merkillä palkitut lehden hyväksi ahertaneet henkilöt. Juhlan yhteydessä lehden historiakirjan ostaneet saivat Tauno Saarelalta omistuskirjoituksen.

Oulun Tetralla, entisen Oulun työväentalon paikalla Risto Kenttä luennoi SDP:n 1906 puoluekokouksesta ja kokouksen oululaisista osanottajista ja Tauno Saarela puolestaan pohti kokouksen yleistä merkitystä 24.8.2006.

Yrjö Mäkelin -seuran ensimmäinen 500 euron arvoinen Mäkelin-palkinto myönnettiin 22.5.2007 Juhani Rantalalle tunnustuksena hänen kirjoittelustaan Kansan Tahdossa: tallentamalla työväenliikkeen historiaa ja vahvistamalla sananvapauden sanomaa.

Turo Manninen luennoi 18.7.2007 valtalaista, kun oli kulunut 90 vuotta sen hyväksymisestä. Luento käsitteli Mäkelinin osuutta sen laatimisessa kirjoittajana ja perustuslakivaliokunnan puheenjohtajana. Mäkelin ja työväenliikehän ajoivat Suomen itsenäisyyttä Venäjältä.

Lehdistössä sai paljon huomiota loka-marraskuun vaiheessa kahtena päivänä pidetty luentokokonaisuus, jolloin esiintyi Yrjö ja Ellen Mäkelinin Gertrud-tyttären, Kerttu Kauniskankaan tytär Pauliina Murto-Lehtinen, EU-komission virkanainen ja entinen EU-parlamentin vasemmistoryhmän työntekijä.

Hän kertoi Järjestötalolla 30.10. 2007 isoisoisänsä kuvan äärellä "vaarivainaasta" ja hänen orvoiksi jääneistä lapsista ja äitinsä suvun kovista kohtaloista. Seuraavana päivänä Pauliina puhui

Kirkkotorin koulutuskeskuksessa vasemmiston asemasta ja tehtävistä laajentuneessa Euroopassa.

Kajaanilainen Suvi Leinonen sai paljon kuulijoita huhtikuussa 2008, kun hän esitteli Tetralla musiikkikasvatuksen graduaan, joka käsitteli Valkean kaupungin punaisia säveliä – 1970-luvun poliittista laulua Oulussa. Vilkasta keskustelua vauhdittivat monien eri laululiikkeissä olleiden henkilöiden puheenvuorot ja muistot.

Seuraavana vuonna suunnitelmistaan poiketen Mäkelin-seura järjesti yhdessä Riihi säätiön kanssa osana sen esitelmäsarjaa Tauno Saarelan luennon hänen uudesta tutkimuksestaan *Suomalainen kommunismi ja vallankumous 1920-luvulla*, joka oli jatko-osa hänen väitöskirjastaan *Suomalaisen kommunismin synty 1918-1923*.

Suunnitelmissa olleet Antti Gomanin ja Martti Kadenuksen esitelmät jäivät toteutumatta. Molemmille seura antoi 300 euron apurahat, edelliselle gradua, jälkimmäiselle metsäkaartilaisista kertovaa näytelmän käsikirjoitusta varten. Antti ei halunnut esitelmöidä mutta luovutti opinnäytetyönsä. Martti puolestaan sairastui vakavasti.

Matti Lackman luennoi Lapuan liikkeen taustoista, alkuvaiheista ja vaikutuksesta Pohjankartanossa 4.11. 2009 yhdessä Oulu-opiston kanssa järjestetyssä tilaisuudessa. Luento perustui äsken ilmestyneeseen Kimmo Rentolan ja luennoitsijan teokseen.

Oulun historiaseuran seminaarissa Simossa ilmeni, että Turo Manninen on aloittamassa tutkimusta Mäkelinistä. Mäkelin-seura ilmoitti heti halukkuutensa osallistua tutkimuksen avustamiseen ja luentotilaisuuden järjestämiseen.

Mäkelin-seuran hallitus antoi vetoomuksen 28.9.2009 yli satavuotiaan Kansan Tahdon ilmestymisen turvaamiseksi.

Koskelankylän työväentalo Walon täyttäessä sata vuotta seura avusti juhlatapahtuman järjestämistä (200 €) ja järjesti sen ja Koskelankylän Riennon (TUL) historiakirjojen julkistamistilaisuuden.

Mäkelin-seura huomioi Yrjö Kallisen 125-vuotispäivän 15.6.2011 tapahtumat, joiden järjestäjinä olivat vasemmistotaiteilijat ja kulttuurityöntekijät.

Mäkelinin haudalla puhuneen Yrjö Kallisen hautapuheen referaattijäljennös hankittiin Kansalliskirjastossa olevasta EK:n arkistosta.

Hyvän vastaanoton sai Tapani Sillanpään johdattama työvään hautapaikkakierros 15.9.2011 Oulun hautausmaalla, jossa tutustuttiin vaatturimestarien Jaakko Kemppaisen ja A.J. Tuomisen muistomerkkeihin ja heidän elämänselämään. Kierroksella pysähdyttiin myös Arvi Sänkiahon, Paul Branderin, Yrjö Murrin ja Knut Kankaan haudoilla ja Yrjö Mäkelinin hautamuistomerkillä, joka oli äsken saanut uudet, seuran tuhannella erolla tilaamat lehtikultaukset tekstityksiinsä. Kierros päättyi Punaisten hautamuistomerkille.

Oulun Työvään Pursiseuran täyttäessä 100 vuotta 2012 Mäkelin-seura lahjoitti seitsemän pystiä Mäkelin-purjehduksen palkinnoiksi. Yrjö Mäkelinhän oli yksi purjehdusseuran perustajajäsenistä.

Eläkeläiset ry:n vuoden 2013 Oulun kesäpäivien työvään kiertoajelun suunniteluun, opaskoulutukseen ja toteutukseen ovat seurasta osallistuneet Tapani Sillanpää ja Antero Mikkonen.

Hallituksen jäsenet , tilin- ja toiminnantarkastajat

Mäkelin-seuran hallituksen jäseninä sen perustamisesta alkaen ovat olleet Sirpa Kovalainen, Pekka Isaksson, Ahti Sala, Tapani Sillanpää ja Aki Räisänen. Pekka Isakssonin siirryttyä Eläkeläisen ry:n tiedottajaksi tuli varapuheenjohtajan paikalta 2006 puheenjohtajaksi Ahti Sala ja uudeksi varapuheenjohtajaksi Antti Kivimäki. Vappu Säilynojan jäädessä omasta toivomuksestaan hallitustyöskentelystä, valittiin Antero Mikkonen uudeksi jäseneksi. Vuoden 2010 vuosikokouksessa uudeksi varajäseneksi tuli Tero Kaikko ja seuraavana vuonna varsinaiseksi jäseneksi. Seuran ensimmäinen tilintarkastaja Kostia Järviaho valittiin 2012

vuosikokouksessa hallituksen varajäseneksi Antero Tervosen tilalle. Yrjö Mäkelin -seuran hallituksen muodostivat v. 2012 valittuina: Ahti Sala (puheenjohtaja), Antti Kivimäki (varapuheenjohtaja) Tapani Sillanpää (sihteeri), Sirpa Kovalainen (taloudenhoitaja) Antero Mikkonen ja Tero Kaikko varsinaisina jäseninä. Varajäseniä Pekka Isaksson, Aki Räisänen ja Kostia Järviaho.

Toiminnan alettua varsinaiseksi tilintarkastajaksi valittiin Kostia Järviaho ja varalle Elsi Suomela. Vuonna 2007 heidän paikkansa vaihtuivat. Yhdistyslain muututtua (1.9.2010) Elsi Suomela valittiin toiminnantarkastajaksi ja varalle Kostia Järviaho. Toimintaa tarkastamaan valittiin 2012 vuosikokouksessa Elsi Suomelan varalle uutena Asta Muyima, jotka jatkavat tehtävissään myös 2013.

Järjestötalolla 1.6.2013 pidetyssä vuosikokouksessa Mäkelin-seuran uudeksi puheenjohtajaksi valittiin Tapani Sillanpää ja varinaisiksi jäseniksi tulivat Antti Kivimäki, Ahti Sala, Antero Mikkonen, Sirpa Kovalainen ja uutena Erkki Urpilainen, varalle Pekka Isaksson, Aki Räisänen ja Kostia Järviaho. Hallituksen järjestäytymiskokous valitsi varapuheenjohtajaksi edelleen Antti Kivimäen, taloudenhoitajaksi Sirpa Kovalainen ja uudeksi sihteeriksi Antero Mikkosen.

Jäsenyys

Mäkelin-seuran aloittaessa jäsenmaksuksi päätettiin 10 euroa, mutta muutaman vuoden kuluttua se korotettiin 20 euroon ja uutena otettiin käyttöön 100 euron ainaisjäsenmaksu.

Kokonaisjäsenmäärä on ollut parhaimmillaan 106 jäsentä, joista kymmenen on poistunut joukostamme. Ainaisjäseniä on kahdeksan. Vuosittain jäsenmaksuja on tullut 20 - 57 jäseneltä, keskimäärin n. 500 euroa vuodessa. Rästiläisiä on siis aivan riittävästi. Koko seuran toiminnan aikana jäsenmaksuja on kertynyt yhteensä 4 500 euroa.

MÄKELIN-SEURA KUTSUU SINUA

Kymmenen vuotta on vierähtänyt Yrjö Mäkelin -seuran perustamisesta. Matka on ollut rikas ja rakas: hieno historiateos,

lehtikultaukset muistomerkillä, tuloksekkaat kampanjat, ikimuistettavat satavuotisjuhlat ja keskustelevat tilaisuudet ja seminaarit. Uudet haasteet odottavat, tervetuloa mukaan seuraamme.

Oulun Järjestötalolla 1.6.2013

AHTI SALA, Yrjö Mäkelin -seuran puheenjohtaja

PERUSTAMISASIAKIRJA

Me allekirjoittaneet olemme perustaneet Yrjö Mäkelin –seuranimisen yhdistyksen, liittyneet siihen jäseniksi ja hyväksyneet liitteenä olevat säännöt. Oulussa 12.pnä toukokuuta 2003

Lauri Vesala

Pekka Isaksson

Antero Tervonen

Toivo J. Kanninen

Ahti Sala

Eero Matero

Kostia Järviaho

Jukka-Pekka Tuppurainen

Kalervo Säilynoja

Vappu Säilynoja

Aki Räisänen

Tapani Sillanpää

Jukka Jaako

Antti Kivimäki

Harri Ylönen